

Ylöjärven kaupunki

Työvalmennuskeskus Valpron kehittämisen esiselvitys

Loppuraportti, 21.10.2024

Mikko Kesä

Sisältö

Yhteenveto

Johtopäätökset ja jatkosuositukset

1. Perustiedot
2. Analyysi tarkastelunäkökulmittain
3. Analyysi kehittämisvaihtoehdoista
4. Koontia tilastoista

Tausta-aineisto

Yhteenveto

- **Selvitys.** Valpron kehittämisvaihtoehtoina tarkasteltiin: 1) toiminnan jatkamista nyky muodossa, 2) toiminnan sopeuttamista, 3) muuttamista liiketoiminnaksi, 4) seudullista yhteistyötä sekä 5) toiminnan lopettamista. Tarkastelua tehtiin talouden sekä työllisyys- henkilöstö- ja sosiaalisten vaikutusten näkökulmista. Tarkastelu huomioi lainsäädännön muutokset mm. TE25- uudistuksen.
- **Toiminta.** Valprolla on 11 eri tehtäviin keskittyvää työpajaa. Pysyvää henkilöstöä on 4, määräaikaisissa palkkatuki- ja oppisopimustyösuhteissa on yhteensä 36 henkilöä. Lisäksi on joitakin työkokeilijoita ja -harjoittelijoita. Tiloissa toimii lisäksi Pirhan 2 työpajaa, joissa on Pirhan henkilökuntaa sekä noin 115-120 asiakasta / vko kuntouttavan työtoiminnan ryhmämuotoisissa palveluissa. Valpron vuosibudjetti (2023) oli noin 1,5 m€, josta valtion maksamat palkkatuet olivat n. 400.000 €. Myyntituloja ja muita tuloja oli yhteensä noin 250.000 € Myyntituloista Ylöjärven kaupungin sisäistä laskutusta (yksiköiden tilauksia) oli noin 40.000. Valtaosa ulkoisesta laskutuksesta tuli seurakunnalta. Kaupungin nettokustannukset Valpron työllistämistoiminnasta olivat n. 850.000 €. *Valpro toimii nykyaikaisissa toimitiloissa ja työpajatoiminnot ovat monipuolisia. Kaupungin satsaus Valprohön on merkittävä.*
- **Vaikutuksista.** Karkeasti arvioiden Valpron työllistämistoiminta tuotti kaupungille noin 200-250.000 talousvaikutukset (takaisinmaksun). Nämä syntyvät pääasiassa säästöistä työmarkkinatukeen sekä verovaikutuksista. Työ- ja elinkeinoministeriöltä saatujen tilastojen mukaan enintään noin kolmannes työllistyi Valprolta eteenpäin. Työllistymisen kestoa ja tai laatua (kokoaikaisuus, osa-aikaisuus, työllistymispalkka) ei ole voitu tässä yhteydessä selvittää. Yhden henkilötyövuoden kustannus työpajalla maksoi Ylöjärven kaupungille hieman yli 20.000. Summa olisi noin 30.000 mikäli valtion palkkatuki huomioidaan. Yhden jatkotyöllistymisen laskennalliseksi hinnaksi muodostuu noin **50.000 euroa** Ylöjärven nettokustannusten osalta. Valpron laskennallinen työn tuottavuus työpajatoiminnassa on **3,1 euroa** tunti. Yhteisöllisiä ja sosiaalisia vaikutuksia Valpron toiminnasta syntyy Sosiaalisen työllistämisen ohella kuntalaisille ja muille tarjottavien palveluiden kuten kahvila- ja kierrätystoiminnan kautta. *Talouden näkökulmasta tunnusluvut näyttävät melko vaatimattomilta. Työllisyydenhoidon ja työllistämisen näkökulmasta vastaavilla panoksissa voisi saada suurempia tuotoksia hieman toisentyöppisillä palveluilla. Tärkeää on kuitenkin huomioida, että Valpron työvalmennuskonsepti on vastannut melko hyvin kunnallisen työttömyyden- ja työllisyydenhoidon tarpeisiin ennen muutosvuosia 2023 (sote) sekä tulevaa TE-uudistusta.*
- **Toimintaympäristön muutos.** Kuntien tukityöllistäminen on loppumassa TE-uudistuksen yhteydessä. Palkkatukea ei voi jatkossa myöntää kunnille, kuin erityistapauksissa. Jatkossa Ylöjärvi kustantaa julkiset työvoimapalvelut ja tuet ja saa näihin yleiskatteista valtionosuutta. Ylöjärven kaupungin laskennallisia valtionosuuksia on vähennetty v. 2025 tasolla kunnallisen palkkatuen poistumisen suhteessa, noin 400.000 /v. *Muutokset käytännössä johtavan nyky muotoisen työllistämistoiminnan päättymiseen Valprossa. TE-uudistuksen rahoitusmalli ja uusi kannustinmalli puolestaan muuttavat työllisyydenhoidon kuntakannusteita toisentyöppiseksi. Muutoksista seuraa, että toiminnan jatkumisen edellytyksenä on toiminta- ja palvelukonseptin muuttaminen.*

Johtopäätökset ja jatkosuositukset

- Toimintaympäristön muutosten johdosta jo varsin lyhyellä aikavälillä toiminta tulee muuttumaan nykyisestä toimintakonseptista. Erityisesti kunnallisen palkkatuen päättymisen on suurin yksittäinen tekijä. Tämä johtaa siihen, että viisi tarkasteltua vaihtoehtoa eivät ole keskenään vertailukelpoisia. Toiminnan tunnusluvut osoittavat, että liiketaloudellista pohjaa ei toistaiseksi ole ja myös seudullinen laajentaminen voisi viedä aikaa ja vaatia muita muutoksia pohjalle. Myös toiminnan supistaminen/rajaaminen ei ole täysin mahdollista, ilman että toimintaa muutetaan.
- Selvimpiä jatkokehittämisen suuntia on kaksi: Toimintakonseptin muuttaminen tai toiminnan lopettaminen. Käytännössä TE-uudistuksesta johtuva taloudellisten kannusteiden muuttuminen, tarve toimintojen huolellisempaan yhteen sovittamiseen työllisyysalueen palveluiden kanssa sekä yleistä kuntatalouden näkymät johtavat siihen, että toimintakonseptin muuttaminen vaatii samalla toiminnan rajaamista ja supistamista.
 - **Sopeuttaminen ja muuttaminen:** Toimintaa voitaisiin taloudellisesti sopeuttaa vähentämällä palkkatukipaikkoja. Sopeuttaminen ei kuitenkaan yksin riitä vaan samaan aikaan tulisi muuttaa ja kehittää toimintaa toisentyyppiseksi, esimerkiksi työ- ja työhönvalmennukseksi, jotta työpajatoimintaa voidaan jatkaa. Asiakasmääriä tulisikin kasvattaa, jotta toiminnalla olisi jatkuvuutta ja työllistämisen kannalta parempaa vaikuttavuutta. Toimintaa tulisi jatkokehittää työllisyysalueen kanssa, joka voisi järjestää palveluita Valpron tuottamana. Tukityöllistämistä voisi edelleen olla rajatummin esim. vuokraustyyppisesti. Henkilöstö työllistettäisiin yksityiselle palveluntuottajalle, joka hakee palkkatuen ja vuokraa henkilöstön Valporolle. Tähän mahdollinen hyvä kumppani voisi olla esimerkiksi Tampereen Sarka Oy. Malli kaipaisi jatkoselvittelyä sekä neuvotteluja. Jos toimintaa supistetaan, toimitiloihin voidaan mahdollisesti ottaa lisää ulkopuolisia vuokralaisia.
 - **Toiminnan lopettaminen:** Toiminnan lopettaminen tuottaisi suoran noin 850.000 euron säästön. Työllisyysvaikutukset ylöjärveläisille eivät välttämättä heikkene samassa suhteessa. Todennäköisesti osa palveluista korvautuisi suoraan työllisyysalueen palveluina. Kunnallisen palkkatuen poistuminen voi johtaa kysynnän lisääntymiseen yrityksissä, joissa myös vaikuttavuus on parempaa. Toiminnan loppuessa työsuhteet irtisanottaisiin. Samassa yhteydessä olisi irtisanottava Pirhan kanssa tehty yhteistyösopimus (3 kk irtisanomisaika). Toiminnan lopettamisen yhteydessä toimitilakysymys olisi tarkasteltava erikseen. Toimitilat ovat hyvät ja niillä on myynti- tai vuokrausarvoa.
- Akuuttina asiana on selvittää miten pitkiä ovat nykyiset palkkatukijaksot. Jos kaikki tai valtaosa tukityöllistämiskaksoista päättyy vuoden vaihteeseen tai hieman sen yli, voi toiminta käytännössä pysähtyä tai loppua jo tähän. Rinnakkain tulisi selvittää esitettyä kahta vaihtoehtoja pidemmälle. Jos toimintaa muutetaan, tulisi muutos tehdä siten, että työllistämisen palvelu ja työpajan tuotanto olisi mahdollisimman keskeytyksetöntä. Toiminnan lopettamisvaihtoehdon osalta on selvitettävä tilojen jatkokäyttöä myyntinä tai vuokrauksena. Jatkotyötä varten tarvitaan tarkempi tavoitteenasettelu esimerkiksi säästötavoitteiden suurusluokasta.

1. Perustiedot

1. Perustiedot

Toimeksianto

Julkiset työvoimapalvelut ja osa työntekijöiden työllistymistä tukevista kotoutumispalveluista tuotetaan ylöjärveläisille vuoden 2025 alusta Tampereen kaupungin toimesta. Tampereelle siirtyy tässä yhteydessä myös Ylöjärven kaupungin henkilöstöä (8). Kustannusarvio vuodelle 2025 näistä palveluista on n. 4,4 miljoonaa euroa. Samassa yhteydessä päättyy työllisyyden kuntakokeilut, jossa Ylöjärven kaupunki on ollut mukana, ensin 2017-2018 sekä 2021-2024. TE-uudistuksen yhteydessä 1.1.2025 alkaen sekä jo aiemmin astuu ja on astunut voimaan työttömyysturvan maksuvastuuseen sekä muihin ehtoihin lainsäädännöllisiä muutoksia. Nämä muutokset vaikuttavat siihen, miten Ylöjärvellä ja muissa kunnissa työllisyydenhoitoa ja palveluita kannattaa taloudellisesti ja toiminallisesti järjestää. Myös Sote-uudistus vuoden 2023 alusta on vaikuttanut kuntien ja Ylöjärven työllisyydenhoidon palveluihin mm. kuntouttavan työtoiminnan, työttömien terveystarkastusten sekä työllistymisen edistämisen monialaisen yhteistoiminnan (TYP) siirryttyä hyvinvointialueelle. Ylöjärven kaupunki on toteuttanut työllisyydenhoidon palveluita kuntakokeilujen ohella Valpro-valmennuskeskuksessa. Se tarjoaa työpajamuotoisia valmennuspalveluita ylöjärveläisille 18-65 - vuotiaille työttömille työnhakijoille.

Tämän esiselvityksen tavoitteena on tarkastella valmennuskeskus Valpron kehittämisen vaihtoehtoja osana edellä kuvattuja uudistuksia ja muutoksia kaupungin työllisyydenhoidon toimintaympäristössä. Tarkastelua on tehty kaupungin talouden ja henkilöstövaikutusten sekä työllisyys- ja sosiaalisten vaikutusten näkökulmista. Esiselvitys ei pureudu syvälle eri näkökulmiin vaan tavoitteena on ollut tuottaa riittävän moninäkökulmainen yleisen tason tarkastelu, jonka perusteella Ylöjärvi voisi tehdä johtopäätöksiä kehittämisen valinnoista, suuntaamisesta sekä tarkemmista jatkoselvitystarpeista.

Esiselvitys on laadittu Valpron taloudellisten ja toiminnallisten tietojen, toimintaympäristö- ja lainsäädäntömuutosten analyysin sekä haastattelujen ja tiedustelujen muodossa. Esiselvityksen perusteella on tehty vaihtoehtotarkastelua 5 erilaisen kehittämisen suuntautumisvaihtoehdon välillä. Esiselvityksen ohjaamiseen ja tietojen kokoamiseen ovat osallistuneet kehittämisjohtaja Sari Soini, Työllisyys- ja turvallisuuspäällikkö Pekka Mansikkamäki sekä Talousjohtaja Juha Liinavuori. Ylöjärven kaupungin puolelta tietoja ja näkökulmia on saatu myös Ylöjärven Yrityspalvelut Oy:stä, työllisyyspalveluiden palvelupäälliköltä sekä Valpron vastuuhenkilöltä. Lisäksi tehtiin tiedusteluja seudun kuntiin työllisyysvastaaville (Nokia, Pirkkala, Kangasala) sekä Tampereen kaupungille (työllisyysalue, Sarka Oy).

Esiselvitys sisältää tiiviin johtopäätösosion ja tilastollisen tausta-aineiston (tämän raportin liite). Ylöjärven kaupunki on toimittanut kattavan tausta-aineiston selvityksen käyttöön, joka ei ole julkinen. Esiselvityksen on laatinut Mikko Kesä Oy elokuun ja lokakuun 2024 välisenä aikana.

1. Perustiedot

Valpro pähkinänkuoressa

Pysyvä henkilöstö	Työllistetty ohjaushenkilöstö	Asiakkaat
4 henkilöä (+ johtaminen kaupungin työllisyyspalveluista)	8 Palkkatuettua työnohjaajaa/ koordinaattori	20 palkkatuettua pajatyöntekijää + 5 velvoitetyöllistettyä + 3 oppisopimustyösuhteista 3 työkokeilijaa/ opiskelijaharjoittelijaa + Pirhan kuntouttavan työtoiminnan asiakkaita noin 115-120
Kaupungin nettokustannukset (2023)	Kaupungille tuotettu palvelu, sisäinen laskutus (2023)	Ulkoinen palvelu, laskutus (2023)
N. 850.000 euroa	n. 40.000 euroa	185.000 euroa

Valpron Työpajat

Keittiöpaja ja kahvila - Kierrätyspaja ja kiertoliike - Jelppipaja - Puhdistuspaja - Mediapaja - Tuotantopaja -
Elektroniikanpurkupaja - Kunnostus ja korjauspaja - Rakennuspaja - Logistiikkapaja - Metallipaja

Pirha:

Reittipaja - Starttipaja

1. Perustiedot

Vaihtoehdot ja tarkastelunäkökulmat

Tarkastelunäkökulmat

- 1. Talous:** Valpron toiminnan taloudellisuus, vaikutukset kaupungin kustannuksiin ja talousvaikutukset, välilliset talousvaikutukset (palvelutuotanto kaupungille ja muille asiakkaille)
- 2. Työllisyys :** Palveluiden määrä ja laatu, työllisyysvaikutukset ja työttömyyden ehkäisy, työllisyydenhoidon palveluiden yhteensopivuus (työllisyysalue, hyvinvointialue, yrityspalvelut)
- 3. Henkilöstö:** Palkkaus- ja työllistämismalli, osaaminen
- 4. Sosiaalinen ja yhteisöllinen :** Syrjäytymisen ehkäisy: Merkitys kunnalle ja kuntalaisille (palvelut)

1. Perustiedot

Keskeiset Valproon toimintaan liittyvät lainsäädäntö- ja toimintaympäristömuutokset

- **Kuntien työttömyysturvavastuun uudistaminen 1.1.2025** (Kannustinmalli). Kustannukset lähes kaksinkertaistuvat nykyisistä työmarkkinatukikustannuksista. Työttömien aktivointi palveluihin ei tuo uudessa mallissa kaupungille suoraa säästöä työttömyysturvaan. Työttömyysturvakustannukset kertyvät nykyistä huomattavasti nopeammin. Ainoastaan työttömyysturvan tarpeen poistuminen esim. pysyvän työllistymisen seurauksena poistaa kaupungin vastuun. ([kts. Liite A. Työttömyysturvan uuden kannustinmallin toimintaperiaate](#))
- **TE-palveluiden järjestämisvastuu 1.1.2025.** Järjestämisvastuu palveluista on Tampereen kaupungilla. Palveluiden kohdentamiseen kunnat eivät voi suoraan vaikuttaa, vaan palvelut järjestetään yhdessä sovituin periaattein ja koko työllisyysalueen laajuisesti asiakastarpeiden perusteella. Nykyisin valtion kustantamien työllisyyspalveluiden maksuvastuu siirtyy kunnille. Kunnat saavat tätä tehtävää varten yleiskatteista valtionosuutta.
 - Ylöjärvi kustantaa laskennallisen osuutensa yhteistoiminta-alueen hallinnosta ja palveluista ja tätä kautta välillisesti kustantaa omat palvelunsa. Alkuvaiheessa työllisyysalueen kustannusjaossa noudatetaan laskennallista periaatetta, jossa jokainen kunta osallistuu työttömien ja työikäisten keskinäisessä suhteessa palveluiden rahoittamiseen riippumatta minkä kunnan asukas yhteistyöalueen palveluita käyttää.
- **Palkkatukiudistus.** Kunnille ei voida myöntää jatkossa palkkatukea tiettyjä rajattuja tapauksia lukuun ottamatta. Myös kuntien työllistämiselvöite poistuu. Tukimuodon poistumisen lisäksi kuntien TE24- uudistukseen liittyvää laskennallista valtionosuusrahoitusta vähennetään samassa suhteessa. Ylöjärvellä tämä vähennys on arviolta 300.000 euroa. Yritykset ja järjestöt voivat hakea ja saada edelleen palkkatukea. Palkkatuki ei kuitenkaan kerrytä ansioturvaan vaadittavaa työssäoloehtoaa. Tämä rajaa kaupungin palvelutarjontaa ja voi vaikuttaa myös palkkatuen kysyntään työnhakijan näkökulmasta.
- **Kuntouttavan työtoiminnan järjestäminen on siirtynyt 2023 alusta Ylöjärven kaupungilta Pirkanmaan hyvinvointialueelle.** Aiemmin kuntouttavaa työtoimintaa järjestettiin Valprossa kaupungin toimesta. Parhaillaan voimassa olevan kumppanuussopimuksen puitteissa Pirha järjestää kuntouttavan työtoiminnan palvelua Valproon. Kuntouttavan työtoiminnan asiakasmäärät ovat laskeneet sekä Ylöjärvellä että Pirkanmaalla. Hallitusohjelmaan kirjattu kuntouttavan työtoiminnan palauttamisesta kuntiin ei ole käynnissä toistaiseksi lainsäädäntövalmistelua. Alustavan käsityksen mukaan sosiaalihuoltolain mukaista kuntouttavaa työtoimintaa ei oltaisi kuntiin palauttamassa, vaan kyseeseen voisi tulla esimerkiksi joku työvoimapalvelulain sisältämä uudelleen muotoiltu kuntouttavaa työtoimintaa muistuttava palvelu. Tällaista mm. Kuntaliitto on esittänyt. Mikäli palvelu tulisi työvoimapalvelulain mukaisena palveluna tämä tulisi Tampereen kaupungin järjestettäväksi.

2. Analyysi tarkastelu- näkökulmittain

2.1. Talous

2.2. Työllisyys

2.3. Henkilöstö

2.4. Sosiaalinen

2.1 Talous

Vuosi 2023

- Työpajan kustannukset olivat 2023 noin **1,5 m€**
- Tulot muodostuivat:
 - (Valtion) palkkatuesta noin **400.000**
 - Työpajan myyntituloista noin **225.000**
 - Muista yhteistoimintatuotoista (Pirhan sopimus) **20.000**
- Kaupunki maksoi työllistämistoiminnasta noin **850.000** (netto)

(vuoden 2024 toteutumatietojen perusteella tulo- ja kustannusrakenne olisi samansuuntainen)

- Työtunnin tuottavuus on noin **3,1 euroa**.
 - Laskettu jakamalla tuotteista ja palveluista kertyneet myyntitulot vuosittaisella palkkaa saaneiden henkilöiden henkilötyötuntien määrällä (=40 henkilöä, 1700 tuntia/ v / hlö)
- Työllistämisen kuntataloustalousvaikutukset karkeasti arvioiden **200.000-250.000/ vuosi**. Vaikutusarviota on avattu yleisellä tasolla liitteenä. Arvio sisältää työllistämisaikaisen työmarkkinatukisäästön ja verovaikutukset.
- Valpron tuotteet ja palvelut kaupungille, seurakunnalle ja yksityisille kuluttajille voivat olla markkinahintoja edullisempia. Näistä täytyisi kuitenkin tehdä tarkempi tarkastelu, jotta mahdollinen hintasubventio saataisiin selville.
- Valpron toimitilat ovat uudistettu ja uudenaikaiset. Tilat sijaitsevat keskeisellä paikalla. Yhteistyössä Ylöjärven Yrityspalvelut Oy:n kanssa tehdyn alustavan arvion perusteella tiloilla voisi olla myös muuta kysyntää joko vuokrattuina tai myytynä markkinaehtoiseen hintatasoon.

2. Työllisyysvaikutukset

- Valpron keskeisimpänä työllistämispalvelun muotona on viime vuosina ollut **palkkatukityöllistäminen**. Palkkatukijaksoja tarjotaan myös kaupungin muissa yksiköissä, mutta Valpoon työllistäminen edustaa merkittävintä osaa kunnallisesta palkkatukityöllistämisestä. Valprolla ei ole tarkkaa seurantaasiakkaidensa pysyvistä kiinnittymisistä työmarkkinoille palkkatukijakson jälkeen. Kunnalle myönnettyjen palkkatukijaksojen vaikuttavuutta on tarkasteltu [liitteenä olevassa taulukossa](#), jossa on laskettu yhteen kaikkien sellaisten kunnan tarjoamien palkkatukijaksojen vaikutuksia, joissa ylöjärveläisiä on työskennellyt. Joukossa voi olla joitakin muitakin palkkatukijaksoja kuin Ylöjärven kaupungin tarjoamia. Tilastoa voi pitää kuitenkin riittävän yleistettävänä tässä tarkastelussa
- Pitkäaikaisessa tarkastelussa noin **joka kolmas henkilö** on tilastojen mukaan siirtynyt kunnan tarjoamalta **palkkatuelta muuhun työhön**. Työllisyysvaikutuksiin suhteutettu panostus yhdestä työllistymistuotoksesta olisi tällöin:
 - Työpaikan hinta karkeasti arvioiden noin **105.000 euroa**, huomioiden sekä valtion että kunnan panostukset.
 - Ylöjärven oma panostus yhtä työpaikkaa kohden on karkeasti arvioiden **50.000 euroa**. (Summasta on vähennetty palkkatuki ja Ylöjärven kaupungin suora säästö työttömyysturvamaksuissa)
 - Arviossa on otettava huomioon, että työllistymisen laadusta (palkkasummasta, työsuhteen pysyvyydestä) ei ole tietoa. Osa henkilöistä voi myös siirtyä työhön hieman pidemmän aikavälin kuluessa.
- Kuntouttavan työtoiminnan palveluiden järjestäminen on ollut Valpron päätehtävä ennen kuin tehtävät siirtyivät Pirkanmaan hyvinvointialueelle 2023 alusta. Kuntouttavan työtoiminnan [asiakasmäärät ovat laskeneet melko tasaisesti vuodesta 2018 lähtien](#), jolloin asiakasmäärät ovat olleet korkeimmillaan. Koronapandemia näkyy jonkin verran asiakasmäärissä ja hyvinvointialueen toiminnan käynnistämisen myötä asiakasmäärien lasku on trendimäisesti kasvanut. **Saattaa olla, että asiakasmäärän lasku olisi ollut jonkin verran suurempi, mikäli Valprolla ei olisi ollut tarjota toiminnallista alustaa hyvinvointialueen palveluille.**
- Nykymuotoiset **työllistämisen toimintamallit ovat sopimattomia** tulevaisuuden muutoksiin nähden:
 - Kunnat eivät jatkossa voisi hakea palkkatukia. Nykyisin valtion rahoittama palkkatuki on myös laskennallisesti vähennetty kuntien saamasta valtionosuusrahoituksesta.
 - Hallitusohjelmakirjaus kuntouttavan työtoiminnan palauttamisesta kuntiin on epätodennäköinen eikä ole toteutumassa ainakaan seuraavaan vuoteen. Lakivalmistelua ei ole käynnistetty ja saattaa olla, että kuntouttavan työtoiminnan sijaan julkisen työvoimapalveluiden tarjontaan tulee hieman muutoksia, jotka mahdollistaisivat kuntouttavan työtoiminnan kaltaisen palvelun. Tällaista myös Kuntaliitto on esittänyt nk. Uuden matalan kynnyksen palvelun muodossa. Epävarmaa on, tulisiko muutos vaikuttamaan lisärahoitukseen. Kuntaliitto on esittänyt, että uutta palvelua varten tulisi erillisrahoitus. Mikäli uusi matalan kynnyksen palvelu tulisi täydentämään julkisia työvoimapalveluita, siitä tulisi Tampereen kaupungin järjestettävä palvelu koko työllisyysalueelle. Tämä ei siis suoraan toisi toivottuja ratkaisuja Ylöjärven kaupungille omien palveluiden järjestämiseen tai niiden rahoittamiseen.

3. Henkilöstö

- Vakituista henkilöstöä Valprolla on neljä. Näiden henkilöiden palkkaukseen ei saada palkkatukea.
- Työllistämisen ja työpajan toimintakonsepti on se, että toimintaa ohjaava henkilöstö on työllistetty palkkatuella. Työnohjaajia on seitsemän ja lisäksi on koordinaattori. Muu työpajatoiminta nojaa pitkälti tämän henkilöstön varaan.
- Varsinaisena työllistämisen palveluna pääasiassa palkkatukityösuhteina tarjottavat pajatyöt. Yhteensä 20 pajatyöntekijän lisäksi on 5 nk. Velvoitetyöllistettyä sekä 3 oppisopimustyösuhteista työntekijää. Lisäksi on 3 työkokeilijaa/opiskelijaharjoittelijaa.
- Vakituisten henkilöstöä ja työkokeilijoita/harjoittelijoita lukuun ottamatta muu henkilöstö (28) on määräaikaissä työsuhteissa ja työsuhteiden perusteena on julkisen työvoimapalvelulain mukainen kaupungille myönnetty palkkatuki.
- Työpajaa ja henkilöstön osaamista haluttaisiin kehittää siihen suuntaan, että tukityöjaksoilla olevien asiakkaiden jatkopolut työelämään ja työsuhteisiin varmistuvat. Tämä edellyttää työhönvalmennusosaamisen ja yritysyhteistyön kehittämistä.
- Henkilöstö on vuorovaikutuksessa myös mm. Pirhan henkilöstön sekä Pirhan kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden kanssa. Tällä hetkellä yksi tunnistettu haaste, että työpajalla ja toimitiloissa toimii keskenään hyvin eri tyyppisiä palveluita erilaisille asiakkaille. Puhtaasti sosiaalityön ja mielenterveyden tai toimintakyvyn tuen ryhmämuotoisilla palveluilla ja työllisyysuuteen suuntaavilla työmuotoisilla palveluilla ei nähdä suurta synergiaa. On tunnistettu, että asiakkaidenkin keskuudessa voi tästä syntyä vaikutteita, jotka eivät vahvista työllistymistä edellytyksiä.

4. Sosiaalinen ja yhteisöllinen

- Valpro tarjoaa palveluita sekä kaupungille että seurakunnalle. Tällä tuotannon työllä voi olla välillistä vaikutusta kuntalaisille tarjottaviin palveluihin.
- Työpaja tarjoaa myös nk. Loppuasiakkaiden palveluita, mm. ruokala/kahvila sekä kierrätystoimintaa. Näillä palveluilla voi olla merkitystä kuntalaisille.
- Työpajatoiminnan ydin on työllistämisen avulla vahvistaa kuntalaisten hyvinvointia, osallisuutta sekä ehkäistä työttömyydestä aiheutuvia haitallisia vaikutuksia yksilöille ja kunnalle. Tähän tehtävään erityisesti laajapohjaisella Valproon kuntouttavalla työtoiminnalla vastattiin aina vuoteen 2023 saakka. Vaikka vastuu näistä palveluista on siirtynyt Pirhalle, voidaan Pirhan tämän hetken palvelutuotannossa ajatella edelleen kyettävän hyödyntämään Valpron aiempia aikaansaannoksia sekä työpajaa toimintaympäristönä.

Analyysi kehittämis- vaihtoehtoista

1. Toiminnan jatkaminen nykymuotoisesti
2. Toiminnan sopeuttaminen/ rajaaminen
3. Muuttaminen liiketoiminnaksi
4. Toiminnan laajentaminen/ seudullisuus
5. Toiminnan lopettaminen

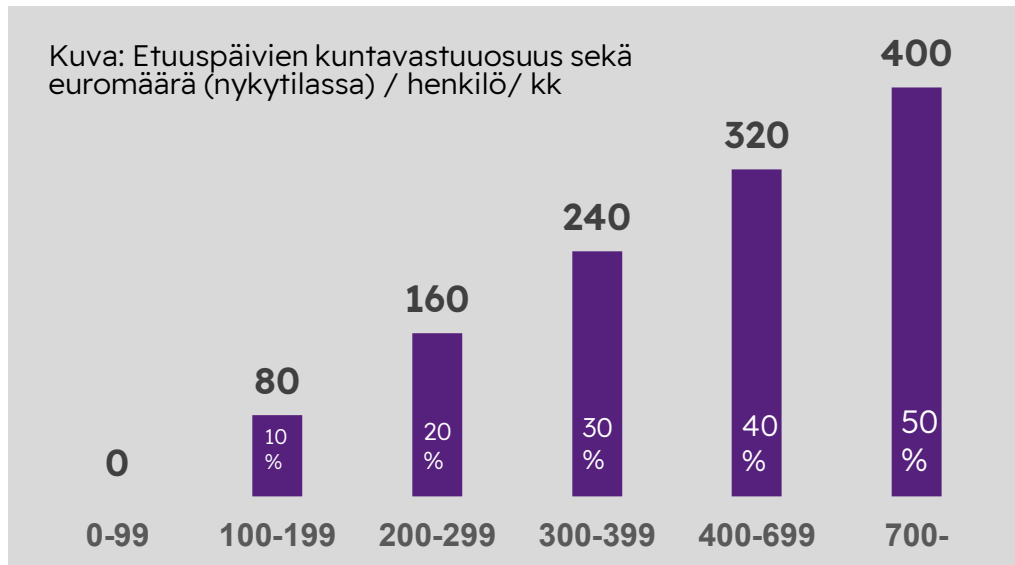
Vaihtoehdot ja tarkastelunäkökulmat

	Toiminnan jatkaminen nykymuotoisesti	Toiminnan sopeuttaminen	Muuttaminen liike-toiminnaksi	Toiminnan laajentaminen	Toiminnan lopettaminen
1 Talous					
2 Työllisyys					
3 Henkilöstö					
4 Sosiaalinen					
	<p>Työpajatoiminta ei voi jatkua nykyisenkaltaisena kunnallisena tukityöllistämisenä lakimuutosten johdosta.</p>	<p>Toimintaa voitaisiin taloudellisesti sopeuttaa vähentämällä palkkatukipaikkoja. Sopeuttaminen ei kuitenkaan yksin riitä, vaan samaan aikaan tulisi muuttaa ja kehittää toimintaa toisentyypiseksi, esimerkiksi työ- ja työhönvalmennukseksi, jotta työpajatoimintaa voidaan jatkaa. Palveluun tulisi liittyä tiivistyvä yhteistyö yritysten ja koulutusorganisaatioiden kanssa.</p> <p>Asiakasmääriä tulisi kasvattaa, jotta toiminnalla olisi jatkuvuutta ja työllistämisen kannalta parempaa vaikuttavuutta. Toimintaa tulisi jatkokehittää työllisyysalueen kanssa, joka voisi järjestää palveluita Valpron tuottamana. Tukityöllistämistä voisi edelleen olla rajatun esim. vuokraustyypisesti, kumppanivaihtoehtoa Tampereen Sarka Oy.</p>	<p>Valpron toiminta ei täytä tuottavan liiketoiminnan kriteereitä nykyisillä tunnusluvuilla.</p> <p>Ylöjärven nettokustannukset olisivat edelleen todennäköisesti korkeat ja työllisyysvaikutukset nykyisellä tasolla.</p> <p>Yhtiöittäminen kuitenkin mahdollistaisi palkkatuen saamisen jatkossa.</p>	<p>Ei nähdä realistisena vaihtoehtona lyhyellä tähtäimellä. Seudun kunnilla on kullakin hieman erilaisia suuntautumisen vaihtoehtoja ja kunnat näyttäisivät arvioivan työllistämistoimintaansa tällä hetkellä omista lähtökohdistaan.</p> <p>Jos Valpron toimintaa jatketaan, voisi seudullinen yhteistyö kehittyä pidemmällä aikajänteellä.</p>	<p>Toiminnan lopettaminen tuottaisi suoran noin 850.000 euron säästön.</p> <p>Työllisyysvaikutukset ylöjärveläisille eivät välttämättä heikkene samassa suhteessa.</p> <p>Todennäköisesti osa palveluista korvautuisi suoraan työllisyysalueen palveluina.</p> <p>Kunnallisen palkkatuen poistuminen voi johtaa kysynnän lisääntymiseen yrityksissä, joissa myös vaikuttavuus on parempaa.</p> <p>Toiminnan loppuessa työsuhteet irtisanottaisiin.</p>

Tausta- aineisto

A. Työttömyysturvan uuden kannustinmallin toimintaperiaate

Vastuu ansioturvaa saavista, peruspäivärahaa saavista ja työmarkkinatukea saavista. Vastuu on samansuuruinen riippumatta etuuslajeista. Ansiopäivärahan perusosa = peruspäiväraha = Työmarkkinatuki, vuonna 2024 on **800 e/kk**. Ansioturvan ansio-osa, lomautusajan rahoitusvastuu sekä lisäpäivien sekä mahdollisten korotusosien kustannukset eivät ole kuntien vastuulla.

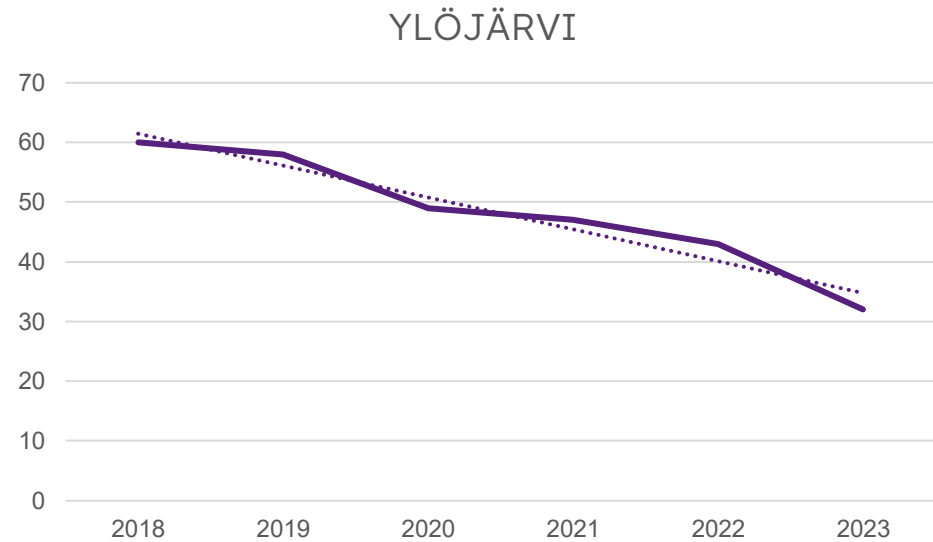
Etuuspäivät kertyvät:

- Työttömyyden ajalta
- Työllistymistä edistävän palvelun ajalta
- Osa-aikatyön ajalta, jos saa soviteltua etuutta (100% etuuskertymällä)
- Vähennetyn etuuden ajalta
- Etuuskertymän jäädytys maahanmuuttajien työmarkkinatuesta ensimmäisestä kotikuntamerkinästä kansainvälistä suojelua ja heihin rinnasteisessa asemassa olevista 3 vuotta, muilla maahanmuuttajilla 1 vuosi

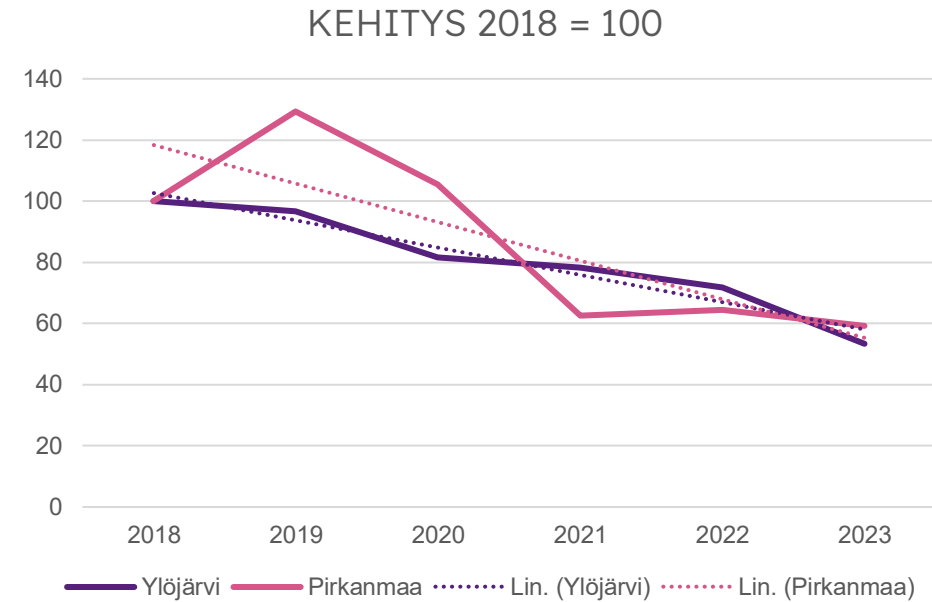
Vain työttömyysetuuden tarpeen poistuminen etuudenmaksun vastuun:

- Työttömyysturvalain mukainen työllistymistä edistävä palvelu ei poista kunnan maksuvastuuta
- Työllistyminen, muun etuuden piiriin siirtyminen, paikkakunnalta muutto...
- Vastuu myös sovitellusta tai vähennetystä etuudesta, esim. osa-aikatyö.

Kunnallisen palkkatukityöllistämisen määrä ja kehitys Ylöjärvellä 2018-2023

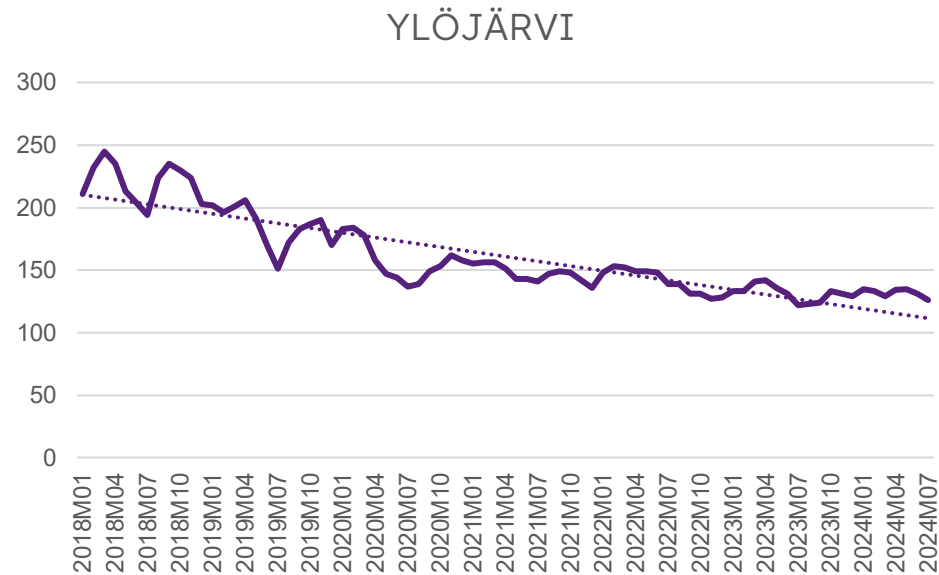

Päätyneitä kunnan palkkatukijaksoja 2018-2023. Lähde TEM, työnvälitystilasto.

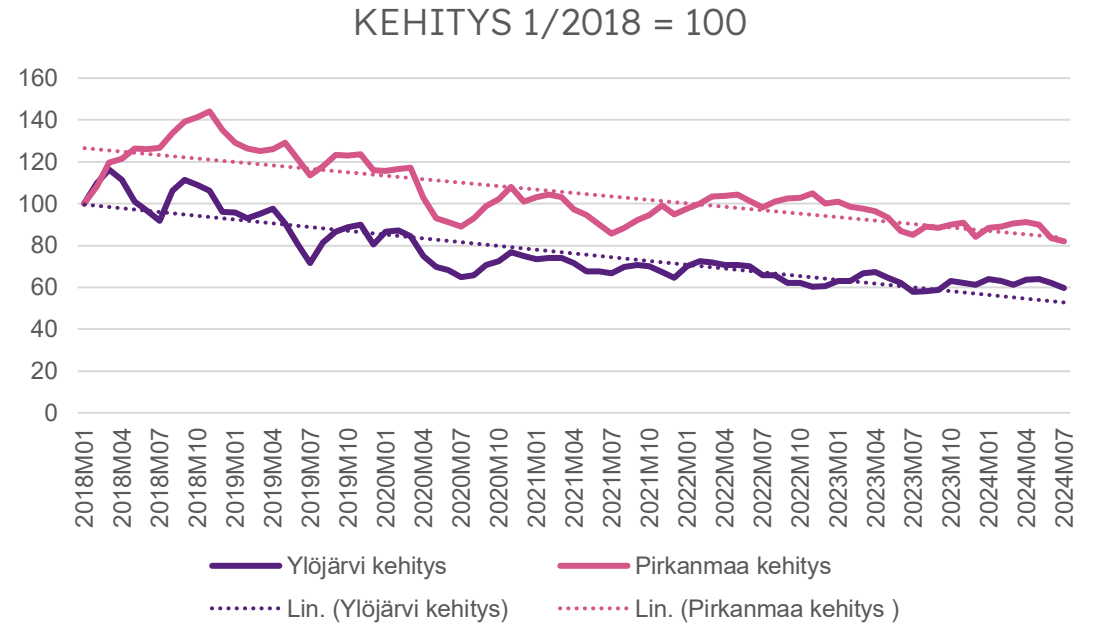

Päätyneitä kunnan palkkatukijaksoja 2018-2023. Lähde TEM, työnvälitystilasto. Indeksoitu kehitystrendi 2018 = 100. Lähde TEM, työnvälitystilasto.

Kuntouttavan työtoiminnan määrä ja kehitys Ylöjärvellä 2018-2024

Kuntouttavassa työtoiminnassa työttömiä työnhakijoita (lkm) kuukauden lopussa 1/2018 – 7/2024. Lähde TEM, työnvälitystilasto.

Kuntouttavassa työtoiminnassa työttömiä työnhakijoita kk lopussa 1/2018 – 7/2024. Indeksoitu kehitystrendi 1/2018 = 100. Lähde TEM, työnvälitystilasto.

Työllisyysvaikutukset 2018-2023 Ylöjärvellä

Kuntouttava työtoiminta

	Työllistynyt	Palvelu jatkunut	Jäänyt työttömäksi
2018	5 %	67 %	14 %
2019	6 %	63 %	20 %
2020	3 %	62 %	22 %
2021	3 %	66 %	14 %
2022	3 %	70 %	12 %
2023	2 %	66 %	15 %

Palkkatukityöllistäminen

	Työllistynyt	Palvelu jatkunut	Jäänyt työttömäksi
2018	24 %	4 %	63 %
2019	16 %	0 %	77 %
2020	14 %	2 %	76 %
2021	35 %	3 %	63 %
2022	35 %	3 %	51 %
2023	33 %	0 %	63 %

Palveluiden vaikutus 3 kk palvelun päättymisen jälkeen. Lähde TEM, työnvälitystilasto/erillinen tietopyyntö.

Huom. työllistymisen laatu- ja tulovaikutuksia tilasto ei kerro. Työllistyneeksi rekisteröityy henkilö, joka on 3 kk toimenpiteen jälkeen ollut työsuhteessa. Myös osa-aikaiset ja määräaikaiset työsuhteet rekisteröityvät. Kuntouttavan työtoiminnan osalta on tyypillistä että palvelu jatkuu vastaavalla kuntouttavan työtoiminnan palvelulla (jakso päättyy ja uusi alkaa). Tällöin muut siirtymät jäävät suhteessa pienemmiksi.

Arvio työllistämisen kuntatalousvaikutuksista

Yksinkertainen versio

Suorat säästöt ja vaikutukset:

- Säästö työmarkkinatuessa maksimissaan 4800 – 6700 / vuosi / asiakas
 - Mikäli asiakas on saanut työmarkkinatukea työttömyyden perusteella vähintään 300 päivältä tai vähintään 1000 päivältä
- Verotulovaikutukset noin 1200-1300 euroa vuodessa
 - Laskettu 2.200 euron bruttopalkalla, huomioituna kunnallisverotuksen efektiivisyys (tehtävät vähennykset). Kunnallisveroa kertyy myös työttömyysetuudesta, jolloin työttömyysetuuden sijaan saadun palkkatulon kunnallisvero esitetty yllä.
- Yhteensä noin 210.00 – 290.000 euroa / vuodessa. Suorat vaikutukset eivät kuitenkaan synny täysimääräisenä, sillä täysin ei voida olettaa, että kaikki laskennassa huomioidut 36 työllistettyä henkilöä olisivat varmuudella olleet työttömänä koko vuoden palkkatukisuhdetta. Vaikutusarviota on tarkennettu nk, 90% olettamalla. (Henkilö olisi 90% todennäköisyydellä työtön mikäli työsuhdetta ei olisi järjestetty, olettama myös huomio sen, että kaikki työllistetyt eivät ole vielä kunnan TMT.maksuvastuulla).

Epäsuoria ja tulevia säästöjä kuitenkin syntyy :

- Työttömyyspäivien nollaantuminen. Säästö syntyy tuleviin työttömyysturvakustannuksiin. Tämä kuitenkin muuttuu eikä palkkatukityösuhde nk. Nollaa työttömyyspäiviä.
- Pysyvä työllistyminen, verovaikutukset. Noin kolmannes tilastollisesti saa pysyvämmän työn. Vaikutuksia ei luotettavasti voida osoittaa, sillä työllistymispalkoista tai työsuhteen pysyvyydestä ei ole tietoa.

Kiitos!

Lisätietoa

Mikko Kesä,

mikko@mikkokesa.fi

+358 400 203494

www.mikkokesa.fi